

στην πρόταση νόμου «Προστασία του απορρήτου των επιστολών και των λοιπών τρόπων ανταπόκρισης ή επικοινωνίας»

Προστασία του απορρήτου των επιστολών και των λοιπών τρόπων ανταπόκρισης ή επικοινωνίας

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Άρθρο 1

Γενικές διατάξεις

1. Το άρθρο 19 του Συντάγματος προβλέπει ότι το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Η κατηγορηματική απαγόρευση της παραβίασης του απορρήτου της κάθε είδους ανταπόκρισης ή επικοινωνίας κάμπτεται όταν πρόκειται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Και πάλι όμως με εγγυήσεις που καθορίζει ο νόμος και με ευθύνη της δικαστικής αρχής.

1. Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο, ως προς το περιεχόμενο και κάθε σχετικό με αυτές στοιχείο.

2. Η πρόταση νόμου που εισηγήσαμε προς ψήφιση στη Βουλή αποσκοπεί στη θεσμοθέτηση των εγγυήσεων εκείνων που θα διασφαλίζουν, όπως προβλέπει το Σύνταγμα, με την ευθύνη της δικαστικής αρχής, ότι αποκλειστικά και μόνο για πραγματικούς λόγους εθνικής ασφάλειας και για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων θα είναι δυνατό να αίρεται η συνταγματική προστασία του απορρήτου. Η πρόταση νόμου αντιμετωπίζει ένα σοβαρότατο πρόβλημα που επανειλημμένα έχει προκύψει, τη συστηματική δηλαδή παραβίαση του τηλεφωνικού απορρήτου πολιτών, πολιτικών και κοινωνικών παραγόντων και πολιτικών κομμάτων, και μάλιστα από κρατικές υπηρεσίες.

2. Περιορισμοί στο απόρρητο επιβάλλονται μόνο από τη δικαστική αρχή στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος αυτός και σύμφωνα με τη διαγραφόμενη σ' αυτόν διαδικασία.

3. Δεν υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού τα ταχυδρομικά δέματα, οι ταχυδρομικές επιταγές και τα έγγραφα που έχουν σχέση με τις συναλλαγές του Ταχυδρομικού Ταμειτηρίου.

Άρθρο 2

Περιπτώσεις επιβολής περιορισμών

3. Με την πρόταση νόμου τροποποιούνται και συμπληρώνονται οι διατάξεις του σχεδίου νόμου «Δικαστικές εγγυήσεις για την επιβολή περιορισμών στο απόρρητο των επιστολών και των λοιπών τρόπων ανταπόκρισης ή επικοινωνίας» της 9ης Νοεμβρίου 1987, το οποίο είχε κατατεθεί στη Βουλή, χωρίς τελικά να ψηφισθεί.

Η επιβολή περιορισμών στο απόρρητο του άρθρου 1 επιτρέπεται μόνο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερος σοβαρών εγκλημάτων.

Ιδιαίτερος σοβαρά εγκλήματα για την εφαρμογή του παρόντος είναι τα ακόλουθα:

4. Η πρόταση νόμου που εισηγήσαμε υιοθετεί πολλές διατάξεις του παραπάνω νομοσχεδίου, εισάγει όμως δύο σοβαρές ρυθμίσεις:

α) Τα κακούργηματα που προβλέπονται από τα άρθρα 134, 135 παρ. 1 και 2, 135Α, 137Α, 137Β, 139, 140, 143, 144, 146, 148 παρ. 2, 150, 151, 157 παρ. 1, 170 παρ. 1, 207, 264 περ. Β & Γ, 265, 275 περ. Β του Ποινικού Κώδικα.

β) Τα πλημμελήματα που προβλέπονται από τα άρθρα 135 παρ. 3, 141, 142, 145, 147, 148 παρ. 1, 149, 170 παρ. 2, 187, 195, 207, 209, 211, 264, 265, 275, 281, 342, 343, 349 του Ποινικού Κώδικα.

γ) Τα κακούργηματα που προβλέπονται από τα άρθρα 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 39, 40, 41, 50, 51, 53, 54, 55, 63, 64 και 65 του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα.

δ) Τα πλημμελήματα που προβλέπονται από τα άρθρα 36, 37, 93 και 96 του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα.

ε) Τα πλημμελήματα που προβλέπονται από τους παρακάτω ειδικούς νόμους:

α) Στο άρθρο 2 περιορίζονται τα κακούργηματα για τα οποία προβλέπεται δυνατότητα επιβολής περιορισμού στο απόρρητο, κύρια σε εκείνα που προσβάλλουν το πολίτευμα και αυτά που συνιστούν προδοσία της χώρας. Με τη ρύθμιση αυτή αποκλείεται η επέκταση επιβολής περιορισμών σε μεγάλο αριθμό κακούργημάτων που προσβάλλουν ατομικά κυρίως έννομα αγαθά. Εκτιμάμε ότι η υπάρχουσα νομοθεσία του ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου καθώς και οι μηχανισμοί της Πολιτείας για τη δίωξη των κοινών κακούργημάτων μπορούν να εξασφαλίσουν σε ικανοποιητικό βαθμό την ανακάλυψη και ποινική καταστολή τους. Έτσι μειώνεται και ο κίνδυνος κατάχρησης, ενδεχομένως, της δυνατότητας άρσης του απορρήτου και συγχρόνως επαφεται η διαδικασία διακρίβωσης των εξαιρούμενων κακούργημάτων στην άσκηση της ευρύτερης πολιτικής κατά του εγκλήματος εκ μέρους της Πολιτείας.

αα) Το άρθρο 13 παρ. 1 και 2 του ν. 495/1976.

ββ) Τα άρθρα 5, 6, 7, 8 του ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144).

γγ) Τα άρθρα 20, 46, 49 και 58 του π.δ. της 9/24 Αυγούστου 1932 (ΦΕΚ 275) περί κωδικοποίησης του ν. 5351 «περί αρχαιοτήτων».

δδ) Τα άρθρα 1 και 2 του α.ν. 710/1945 περί προστασίας του εθνικού νομίματος.

εε) Τα άρθρα 89, 90 και 93 του ν. 1165/1968 περί Τελωνειακού Κώδικα.

β) Με το άρθρο 4 συστήνεται ειδική επιτροπή ελέγχου, που αποτελείται από εκπροσώπους των πέντε μεγαλύτερων κομμάτων της Βουλής, η οποία θα ελέγχει τις υποβαλλόμενες αιτήσεις για άρση του απορρήτου και, αν έχει αντιρρήσεις, θα τις υποβάλλει στο αρμόδιο για την άρση δικαστικό όργανο. Η θεσμοθέτηση προληπτικού ελέγχου αποτελεί ουσιαστική καινοτομία που ενισχύει αποφασιστικά την προστασία του απορρήτου και ελαχιστοποιεί τις δυνατότητες παράνομης προσβολής του.

3. Η επιβολή περιορισμών εξαρτάται πάντοτε από την κρίση της δικαστικής αρχής, η οποία εκτιμά σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τη βαρύτητα της πράξης και τις ιδιαίτερες συνθήκες τέλεσής της.

Άρθρο 3

Αιτούσα αρχή

Η ψήφιση αυτής της πρότασης νόμου καλύπτει ένα σημαντικό νομοθετικό κενό και υλοποιεί τη διάταξη του άρθρου 19 του Συντάγματος.

Αν πρόκειται για ιδιαίτερος σοβαρά εγκλήματα, την αίτηση επιβολής περιορισμών στο απόρρητο υποβάλλουν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του τόπου, στην περιφέρεια του οποίου ενεργείται τακτική ανάκριση ή προανάκριση ή στην περιφέρεια του οποίου πρόκειται να επιβληθεί ο περιορισμός, εφ' όσον δεν είναι ο ίδιος αρμόδιος ν' αποφανθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5, καθώς και οι ανακριτικοί υπάλληλοι που ενεργούν προανάκριση. Αν πρόκειται για θέματα που ανάγονται στην εθνική ασφάλεια, την αίτηση υποβάλλουν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών καθώς και οι αρμόδιες για τα θέματα αυτά κρατικές αρχές, οι οποίες ορίζονται με απόφαση του Πρωθυπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα 3 Οκτωβρίου 1990

Οι προτείνοντες βουλευτές

Δημήτρης Ανδρουλάκης
Φώτης Κουβέλης
Νίκος Κωνσταντόπουλος
Παναγιώτης Σκοτινιώτης

Αντώνης Σκυλλάκος
Αλέξης Σεβαστάκης
Ανδρέας Λεντάκης
Παναγιώτης Κοσιώνης

Άρθρο 4 Ειδική Επιτροπή Ελέγχου

1. Ιδρύεται Ειδική Επιτροπή Ελέγχου με αρμοδιότητα να ελέγχει α) τη σκοπιμότητα των περιορισμών στο απόρρητο, που επιβάλλονται για λόγους εθνικής ασφάλειας, β) τη διασφάλιση του απόρρητου από τους οργανισμούς, κρατικούς και ιδιωτικούς, που διεκπεραιώνουν κάθε είδους ανταπόκριση και επικοινωνία.

2. Η Ειδική Επιτροπή Ελέγχου είναι πενταμελής και αποτελείται από εκπροσώπους των πέντε μεγαλύτερων κομμάτων της Βουλής. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, που εκδίδεται μέσα σε δέκα ημέρες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, ρυθμίζονται τα θέματα της συγκρότησης, λειτουργίας, εγκατάστασης και γραμματειακής υποστήριξης της Επιτροπής του άρθρου αυτού.

3. Όλες οι αιτήσεις για επιβολή περιορισμών στο απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τα εγκλήματα που προβλέπονται στο άρθρο 2, καθώς και στις ειδικές περιπτώσεις του άρθρου 6, υποβάλλονται συγχρόνως και στην Ειδική Επιτροπή Ελέγχου. Αν η Επιτροπή ή μέλος αυτής διαφωνεί για τη σκοπιμότητα της αίτησης, έχει δικαίωμα να υποβάλλει υπόμνημα με τις αντιρρήσεις στο αρμόδιο να εκδώσει τη διάταξη όργανο. Αν, παρά τις αντιρρήσεις, εγκριθεί η αίτηση, η Ειδική Επιτροπή Ελέγχου ή το μέλος αυτής που διαφωνεί μπορεί ν' ασκήσει προσφυγή ενώπιον του συμβουλίου πλημμελειοδικών μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από τη γνωστοποίηση σ' αυτήν της εγκριτικής απόφασης. Η προσφυγή κατατίθεται στον ανακριτή ή τον εισαγγελέα που εξέδωσε τη διάταξη. Το συμβούλιο αποφασίζει αμετακλήτως μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την κατάθεση της προσφυγής.

4. Η Επιτροπή Ειδικού Ελέγχου ασκεί επιπλέον προληπτικό έλεγχο για την τήρηση των επιταγών του άρθρου 19 του Συντάγματος. Στα πλαίσια αυτά κάθε μέλος της έχει δικαίωμα να επιθεωρεί όποτε κρίνει αναγκαίο οργανισμούς κρατικούς ή ιδιωτικούς που διεκπεραιώνουν κάθε είδους ανταπόκριση και επικοινωνία και κρατικές υπηρεσίες που έχουν αρμοδιότητα να ζητούν την άρση του απόρρητου. Αν διαπιστώσει παραβίαση του απόρρητου ή υπέρβαση περιοριστικών μέτρων που έχουν επιβληθεί, υποβάλλει αίτηση για άσκηση ποινικής δίωξης κατά των υπευθύνων στον αρμόδιο εισαγγελέα.

Άρθρο 5 Αρμόδια δικαστική αρχή

1. Αν πρόκειται για ιδιαίτερος σοβαρό έγκλημα, η αίτηση απευθύνεται προς τον ανακριτή που ενεργεί τακτική ανάκριση και, αν ενεργείται προανάκριση, προς τον εισαγγελέα, στην περιφέρεια του οποίου γίνεται αυτή. Σε κάθε περίπτωση, η αίτηση μπορεί να απευθύνεται και προς τον ανακριτή ή τον εισαγγελέα, στην περιφέρεια του οποίου πρόκειται να επιβληθεί ο περιορισμός. Αν υπηρετούν στο ίδιο δικαστήριο περισσότεροι ανακριτές, αρμόδιος είναι ο αρχαιότερος και, αν αυτός κωλύεται ή απουσιάζει, ο επόμενος στην σειρά. Αν είναι αρμόδιοι περισσότεροι ανακριτές ή εισαγγελείς, οι οποίοι υπηρετούν σε διαφορετικά δικαστήρια, ο πρώτος που εκδίδει διάταξη καθίσταται αρμόδιος για όλη την επικράτεια. Ο ανακριτής αποφασίζει, ύστερα από έγγραφη πρόταση του εισαγγελέα, με διάταξη του, που εκδίδεται μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες.

2. Κατά της απορριπτικής διάταξης του ανακριτή ή του εισαγγελέα η αιτούσα αρχή μπορεί, μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την έκδοσή της, να ασκήσει ενώπιον του συμβουλίου πλημμελειοδικών προσφυγή, η οποία κατατίθεται στον ανακριτή ή τον εισαγγελέα που εξέδωσε τη διάταξη. Το συμβούλιο αποφασίζει αμετακλήτως μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την κατάθεση της προσφυγής.

3. Αν πρόκειται για επιβολή περιορισμών στο απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας, η αίτηση απευθύνεται προς το συμβούλιο πλημμελειοδικών του τόπου της αιτούσας αρχής, το οποίο αποφασίζει αμετακλήτως, ύστερα από έγγραφη πρότασή του εισαγγελέα, μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες. Αν είναι περισσότεροι

τα αρμόδια κατά τόπο συμβούλια, το πρώτο που αποφασίζει καθίσταται αρμόδιο για όλη την επικράτεια.

4. Την επιβολή περιορισμών στο απόρρητο μπορεί επίσης να διατάξει και χωρίς αίτηση ο ανακριτής που ενεργεί κύρια ανάκριση, το δικαστικό συμβούλιο, στο οποίο έχει εισαχθεί η υπόθεση και το δικαστήριο σε συμβούλιο μετά την έναρξη της κύριας διαδικασίας.

Άρθρο 6 Ειδικές περιπτώσεις

1. Υπάλληλος της υπηρεσίας, στην οποία ανήκει το μέσο ανταπόκρισης ή επικοινωνίας, αν λάβει γνώση, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, διαβιβαζόμενου μηνύματος, από το περιεχόμενο του οποίου προκύπτει τέλεση ή απόπειρα τέλεσης ιδιαίτερος σοβαρού εγκλήματος, που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 2, ή απειλή κατά της εθνικής ασφάλειας, υποχρεούται:

α) εφ' όσον πρόκειται για γραπτό μήνυμα, να αναστείλει προσωρινά την προώθησή του και να αποστείλει χωρίς καθυστέρηση κυρωμένο αντίγραφο του στον εισαγγελέα, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται ή του τόπου όπου πρόκειται να επιβληθεί ο περιορισμός, με αίτηση για έγκριση της ενέργειάς τους και

β) εφ' όσον πρόκειται για τηλεφωνική ή ραδιοτηλεφωνική συνδιάλεξη, να ανακοινώσει χωρίς καθυστέρηση σ' αυτούς εγγράφως το περιεχόμενο της συνδιάλεξης. Συγχρόνως ο υπάλληλος οφείλει να ενημερώσει την προϊσταμένη του αρχή.

2. Ο εισαγγελέας, εφ' όσον κρίνει ότι συντρέχουν οι κατά το άρθρο 2 προϋποθέσεις για την επιβολή περιορισμού στο απόρρητο, με διάταξη του εγκρίνει ή απορρίπτει αμετακλήτως την αίτηση του υπαλλήλου ή απευθύνεται με πρότασή του στον ανακριτή ή στο δικαστικό συμβούλιο σύμφωνα με τις διακρίσεις και τη διαδικασία του άρθρου 5.

3. Αν απορριφθεί η αίτηση, το μήνυμα που προσωρινά κράτηθηκε προωθείται χωρίς καθυστέρηση, με ανάλογη εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 9.

Άρθρο 7 Εξαιρετική διαδικασία

1. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις την επιβολή περιορισμών, σύμφωνα με το άρθρο 1, μπορεί να διατάξει πάντοτε ο αρμόδιος κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 3 εισαγγελέας πλημμελειοδικών και αυτεπαγγέλτως.

2. Ο εισαγγελέας διαβιβάζει αμέσως τη διάταξη για την επιβολή περιορισμών στο συμβούλιο πλημμελειοδικών για επικύρωση. Το συμβούλιο αποφασίζει αμετακλήτως μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την παραλαβή της.

Άρθρο 8 Περιεχόμενο της διάταξης

1. Η διάταξη περιέχει:

- α) την αιτούσα αρχή,
- β) την αιτιολογία και το σκοπό της επιβολής των περιορισμών,
- γ) τα πρόσωπα που αφορά,
- δ) την εδαφική έκταση εφαρμογής των περιορισμών,
- ε) τα μέσα ανταπόκρισης ή επικοινωνίας στα οποία επιβάλλονται αυτοί, το είδος τους και κάθε όρο χρήσιμο ή αναγκαίο κατά την κρίση της δικαστικής αρχής,
- στ) τη χρονική διάρκεια των περιορισμών και
- ζ) την ημερομηνία και την ώρα έκδοσής της.

2. Η διάταξη μπορεί να αφορά, εκτός από τον ύποπτο για την τέλεση του εγκλήματος ή τη διακινδύνευση της εθνικής ασφάλειας, και τρίτους, εφ' όσον κατά την αιτιολογημένη κρίση της δικαστικής αρχής, υπάρχουν υπόνοιες είτε ότι αυτοί μεταβιβάζουν προς τον ύποπτο ή δέχονται από αυτόν ή μέσω παρεμβαλλόμενων προσώπων σχετικά μηνύματα είτε ότι ο ύποπτος χρησιμοποιεί τα μέσα ανταπόκρισης ή επικοινωνίας των τρίτων.

3. Με τη διάταξη παρέχεται στην αιτούσα αρχή η δυνατότητα είτε της αποσφράγισης, ανάγνωσης, κατάσχεσης ή και λήψης αντιγράφων ή φωτοαντιγράφων είτε της ακρόασης ή εγγραφής ή αποτύπωσης των μηνυμάτων που διαβιβάζονται με τα μέσα ανταπόκρισης ή επικοινωνίας. Κατάσχεση επιβάλλεται μόνο στις περιπτώσεις που είναι αδύνατη η εκπλήρωση του σκοπού της επιβολής των περιορισμών με άλλο τρόπο.

Άρθρο 9

Χρονική διάρκεια των περιορισμών

1. Η χρονική διάρκεια των περιορισμών δεν μπορεί να υπερβαίνει το μήνα, αν πρόκειται για διακριβώσεις ιδιαίτερος σοβαρών εγκλημάτων, και τους δύο μήνες αν πρόκειται για λόγους εθνικής ασφάλειας. Παρατάσεις, που δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα πιο πάνω χρονικά διαστήματα και για τον ίδιο σκοπό, μπορούν να χορηγούνται με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία έκδοσης της διάταξης που καθορίζονται στο νόμο αυτόν, εκτός από την εξαιρετική διαδικασία που καθορίζεται στο άρθρο 7. Οι παρατάσεις δεν μπορούν να υπερβαίνουν συνολικά τους έξι μήνες, αν πρόκειται για ιδιαίτερος σοβαρά εγκλήματα, και το ένα έτος, αν πρόκειται για λόγους εθνικής ασφάλειας.

2. Οι περιορισμοί λήγουν και πριν από την παρέλευση του χρόνου που ορίζεται στη διάταξη, εφ' όσον εκπληρώθηκε ο σκοπός για τον οποίο είχαν διαταχθεί ή εφ' όσον δεν είναι πλέον αναγκαίοι κατά την κρίση της αιτούσας αρχής.

3. Για τη λήξη των περιορισμών η αρχή που έχει εκδώσει τη διάταξη συντάσσει έκθεση. Η ίδια αρχή, μετά τη λήξη των περιορισμών, τους γνωστοποιεί προφορικά στον πολίτη, σε βάρος του οποίου είχαν επιβληθεί. Για τη γνωστοποίηση αυτή συντάσσεται έκθεση την οποία υπογράφει και ο πολίτης. Η γνωστοποίηση παραλείπεται εφ' όσον, κατά αιτιολογημένη διάταξη της πιο πάνω αρχής, συνεπάγεται διακινδύνευση του σκοπού για τον οποίο επιβλήθηκαν οι περιορισμοί ή της εθνικής ασφάλειας.

Άρθρο 10

Διαβίβαση της διάταξης

Απόσπασμα της διάταξης που περιλαμβάνει το διατακτικό της παραδίδεται με απόδειξη σε κλειστό φάκελο από εντεταλμένο όργανο της αιτούσας αρχής α) στη διοίκηση του νομικού προσώπου στο οποίο υπάγεται το μέσο ανταπόκρισης ή επικοινωνίας, β) στον υπουργό που εποπτεύει το νομικό αυτό πρόσωπο ή, κατά περίπτωση, στον υπουργό που είναι προϊστάμενος της οικείας δημόσιας υπηρεσίας, γ) στην υπηρεσία που είναι αρμόδια για την εκτέλεση της διάταξης και δ) στην ειδική επιτροπή του άρθρου 4.

Άρθρο 11

Έκθεση για την εκτέλεση της διάταξης

Για την εκτέλεση της διάταξης συντάσσονται μία ή και περισσότερες, κατά τις περιστάσεις, εκθέσεις από την οικεία υπηρεσία που υπογράφονται και από το εντεταλμένο όργανο της αιτούσας αρχής. Στις εκθέσεις αναφέρονται:

α) οι ενέργειες που έγιναν για την εκτέλεση της διάταξης, β) ο τόπος, η ημερομηνία και η ώρα που έγιναν, γ) τα ονοματεπώνυμα των υπαλλήλων από τους οποίους έγιναν οι ενέργειες αυτές.

Αντίγραφα των εκθέσεων αυτών διαβιβάζονται με απόδειξη σε κλειστό φάκελο στην αιτούσα αρχή, στη δικαστική αρχή που εξέδωσε τη διάταξη και στην ειδική επιτροπή του άρθρου 4.

Άρθρο 12

Τύχη των κατασχεθέντων και λοιπών υλικών

Μετά τη λήξη των περιορισμών τα στοιχεία που είχαν κατασχεθεί σε εκτέλεση της διάταξης επισυνάπτονται στη δικογραφία αν συνιστούν, κατά την αιτιολογημένη κρίση της αρχής που εξέδωσε

σε τη διάταξη, αποδεικτικά μέσα για την ποινική δίωξη που έχει ασκηθεί, διαφορετικά επιστρέφονται στον κύριο των στοιχείων αυτών κατά την προφορική γνωστοποίηση της λήξης των περιορισμών. Τα αντίγραφα και το λοιπό υλικό εγγραφής ή αποτύπωσης των μηνυμάτων που είχαν διαβιβαστεί επισυνάπτονται επίσης στη δικογραφία αν συνιστούν, κατά την αιτιολογημένη κρίση της αρχής που εξέδωσε τη διάταξη, αποδεικτικό υλικό για την ποινική δίωξη που έχει ασκηθεί, διαφορετικά καταστρέφονται ενώπιόν της. Για την καταστροφή συντάσσεται σχετική έκθεση.

Άρθρο 13

Χρήση του αποδεικτικού υλικού

Το περιεχόμενο της ανταπόκρισης ή επικοινωνίας, το οποίο έγινε γνωστό με την επιβολή του περιορισμού και κάθε άλλο σχετικό με αυτή στοιχείο απαγορεύεται, με ποινή ακυρότητας, να χρησιμοποιηθεί και να ληφθεί υπόψη ως αποδεικτικό μέσο σε άλλη πολιτική, ποινική, διοικητική και πειθαρχική δίκη ή διοικητική διαδικασία για σκοπό διαφορετικό από εκείνο που είχε καθοριστεί από τη διάταξη. Κατ' εξαίρεση μπορεί να χρησιμοποιηθεί και να ληφθεί υπόψη αν χρησιμεύει για τη διακρίβωση άλλου ιδιαίτερος σοβαρού εγκλήματος, κατά την αιτιολογημένη κρίση της αρχής που εξέδωσε τη διάταξη.

Άρθρο 14

Παροχή υπαλληλικής συνδρομής

Υπάλληλος της υπηρεσίας στην οποία ανήκει το μέσο ανταπόκρισης ή επικοινωνίας, αν, παρ' ό,τι είναι αρμόδιος, δεν παρέχει στο εντεταλμένο όργανο πληροφορία σχετικά με το περιεχόμενο της διάταξης και τεχνική ή υπηρεσιακή γενικά συνδρομή, για την εκτέλεσή της, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

Άρθρο 15

Παραβίαση απορρήτου

1. Υπάλληλος της υπηρεσίας, στην οποία ανήκει το μέσο ανταπόκρισης ή επικοινωνίας, που καθιστά γνωστό σε άλλον το περιεχόμενο της διάταξης, τα σχετικά με την εκτέλεσή της καθώς και το περιεχόμενο των επιστολών και λοιπών μηνυμάτων που αποδεσμεύτηκαν από το απόρρητο, τα οποία γνωρίζει από την υπηρεσία του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

2. Υπάλληλος, ο οποίος χρησιμοποιεί το περιεχόμενο της ανταπόκρισης ή επικοινωνίας που νομίμως έχει γίνει γνωστό καθώς και κάθε σχετικό με αυτές στοιχείο για σκοπό διαφορετικό από εκείνο που καθόρισε η διάταξη, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 12, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

3. Υπάλληλος, που δεν υπάγεται στην υπηρεσία στην οποία ανήκει το μέσο ανταπόκρισης ή επικοινωνίας, ο οποίος, χωρίς να έχει επιβληθεί από τη δικαστική αρχή, ο κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 1 νόμιμος περιορισμός, παραβιάζει το απόρρητο της ταχυδρομικής, τηλεγραφικής, τηλεφωνικής ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο ανταπόκρισης ή επικοινωνίας, καθώς και κάθε άλλου σχετικού με αυτές στοιχείο, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

Η χρήση από αυτόν στοιχείων που προήλθαν από την παραβίαση του απορρήτου, καθώς και η θέση τους στη διάθεση τρίτου θεωρούνται επιβαρυντικές περιστάσεις.

4. Με την ποινή της παραγράφου 3 τιμωρείται και ο υπάλληλος ο οποίος εν γνώσει του χρησιμοποιεί το περιεχόμενο επιστολών και λοιπών μηνυμάτων που έγινε γνωστό από παραβίαση του απορρήτου.

5. Η παραβίαση του απορρήτου, που γίνεται κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 1 έως 4, τιμωρείται με την ίδια ποινή, και αν τελέστηκε μετά την αποχώρησή του υπαλλήλου από την υ-

πηρεσία.

Άρθρο 16
Έννοια όρων

Όπου στο νόμο αυτόν γίνεται χρήση:

α) του όρου «διάταξη», νοείται και το βούλευμα δικαστικού συμβουλίου και η απόφαση του δικαστηρίου σε συμβούλιο, β) των όρων «αιτούσα αρχή», «ανακριτής» και «συμβούλιο», νοούνται και οι κατά τη στρατιωτική ποινική νομοθεσία αντίστοιχες αρχές και όργανα, εφ' όσον αρμόδιες είναι οι στρατιωτικές δικαστικές αρχές, γ) του όρου «υπάλληλος», νοείται ο κατά τα άρθρα 13 περ. α' και 263 α' του ποινικού κώδικα.

Άρθρο 17
Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού καταργούνται:

α) το ν.δ. 792/1971 (ΦΕΚ 1),
β) το άρθρο 561 του εμπορικού νόμου,
γ) το άρθρο 1 παρ.1 περ. ιβ' του α.ν. 511/1947 (ΦΕΚ 299), που κυρώθηκε με το ν. 539/1948,
δ) το άρθρο 3 του ν.4277/1929 (ΦΕΚ 265), που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 52 παρ.3 του ν.δ.165/1973 (ΦΕΚ 228),
ε) το άρθρο 3 περ. α' του τηλεφωνικού κανονισμού, που έχει εγκριθεί με την απόφαση 1130/1969 του διοικητικού συμβουλίου του ΟΤΕ (ΦΕΚ 820 Β') και το άρθρο 5 παρ.4 εδάφιο 2 του ίδιου κανονισμού, όπως αντικατάστηκε με την απόφαση 1198/1971 του πιο πάνω συμβουλίου (ΦΕΚ 797 Β'), όπως ισχύουν μετά την απόφαση 1845/19-7-1984 του ίδιου συμβουλίου (ΦΕΚ 678 Β'),
στ) το άρθρο 888 της απόφασης 103782/16.6.1960 του Υπουργού Συγκοινωνιών και Δημοσίων Έργων (ΦΕΚ 310 Β'),
ζ) το άρθρο 3α του νέου τηλεγραφικού κανονισμού εσωτερικού, που έχει δημοσιευτεί στο ΦΕΚ 799/1971 Β' με την πράξη 737655/30112/1.9.1971 του διοικητή και προέδρου του διοικητικού συμβουλίου του Ο.Τ.Ε., το άρθρο 5 παράγραφοι 7,8 και 9 του ίδιου κανονισμού και το άρθρο 17 παρ. 1,2,3,4 και 5 του ίδιου κανονισμού, όπως η παράγραφος 3 έχει τροποποιηθεί με την απόφαση 1277/24.7.1973 του διοικητικού συμβουλίου του Ο.Τ.Ε., που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 1122/1973, τεύχος Β' με την πράξη 301122/3091/75/28.8.1973 του διοικητή και προέδρου του διοικητικού συμβουλίου του Ο.Τ.Ε., όπως ισχύουν μετά την απόφαση 1852/18.9.1984 του ίδιου συμβουλίου (ΦΕΚ 823 Β'),
η) τα άρθρα 33 παρ. 1,34,35,36 και 37 του Κανονισμού Ταχυδρομικής Υπηρεσίας - Επιστολικού Ταχυδρομείου (1953 κατά το μέρος τους που αναφέρονται στις κατά το άρθρο 19 του Συντάγματος επιστολές).

Άρθρο 18
Έναρξη ισχύος

Ο νόμος αυτός αρχίζει να ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 3 Οκτωβρίου 1990

Οι προτείνοντες βουλευτές

Δημήτρης Ανδρουλάκης
Φώτης Κουβέλης
Νίκος Κωνσταντόπουλος
Παναγιώτης Σκοτινιώτης

Αντώνης Σκυλλάκος
Αλέξης Σεβαστάκης
Ανδρέας Λεντάκης
Παναγιώτης Κοσιώνης